

دستور العمل آموزش بریل به دانش آموزان بینا

معاونت برنامه ریزی آموزشی و توانبخشی

سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴

فهرست مطالب

- ۴ _____ مقدمه
- ۵ _____ تعریف دانش آموز دیر نابینا
- ۶ _____ نکات مهم دستور العمل
- ۸ _____ شرایط کلاس بریل آموزی
- ۹ _____ شرایط معلم کلاس بریل آموزی
- ۱۰ _____ مراحل آموزش

مقدمه

در برخی مواقع، در میان مراجعه کنندگان به مدارس نابینایان افرادی هستند که علی رغم آن که خردسال نیستند، بر اثر تصادف و سانحه و یا به دلیل مستعد بودن از نظر ژنتیک به یکی از انواع بیماری‌های چشمی مبتلا شده و به طور ناگهانی یا تدریجی دچار مشکل بینایی می‌شوند. این افراد درصدی از دانش‌آموزان دارای مشکل بینایی را تشکیل می‌دهند.

لذا جهت هماهنگی‌های لازم در بین معلمان آسیب دیده بینایی در سطح کشور و لزوم وجود یک راهنمای آموزشی بریل برای افراد دیرنابینا واحد کارشناسی گروه آسیب دیده بینایی این سازمان اقدام به تهیه و تدوین این دستورالعمل نمود. امید است بعد از استفاده از این دستورالعمل ما را از پیشنهادات و انتقادات سازنده خود بهرمنند سازید.

تعریف دانش آموز دیر نابینا

دانش آموز دیر نابینا دانش آموزی است که بعد از تولد و پس از کسب تجارب و تصورات از راه چشم، دچار مشکل بینایی می شود و در نتیجه ادامه تحصیل از راه بینایی برای او میسر نیست. همچنین به دلیل داشتن حافظه بصری و از سوی دیگر به دلیل عدم استفاده به موقع از قدرت حس لامسه، آموزش بریل به او نسبت به سایر دانش آموزان نابینا تفاوت هایی دارد. چنین دانش آموزی با روش تحصیل کم بینایان نیز نمی تواند ادامه تحصیل دهد. زیرا یا بینایی خود را به طور کامل از دست داده و یا بینایی او رو به ضعف گذاشته و به تدریج نابینا خواهد شد. لذا برای ادامه تحصیل به مراکز آموزشی نابینایان ارجاع داده می شود. باید توجه داشت که جزوه های حاضر روش های آموزش بریل به دانش آموز دیر نابینا را شرح می دهد که در حین تحصیل دچار اختلال شدید در بینایی شده است. چرا که فرد بی سواد نابینا، باید با روش های متفاوت تر خط بریل را فرا گرفته و سپس تحت روش نهضت سواد آموزشی مشغول به تحصیل شده و آموزش ببیند.

نکات مهم دستورالعمل

لازم به ذکر است با توجه به اینکه این فرد دیرنابینا مدتی دارای بینایی بوده، برای پذیرش وضعیت جدید خود نیاز به مشاوره و راهنمایی دارد و اگر کارهای مشاوره‌ای به آنان صحیح ارائه نگردد، دچار افسردگی و عدم سازگاری با محیط می‌گردد. لذا برای رفع این مشکلات باید:

__ ابتدا خدمات مشاوره‌ای به خانواده و سپس به فرد ارائه گردد تا وی، از نظر روحی برای سازگاری با وضعیت جدید آماده شده و امید به زندگی با شناسایی توانمندی‌های دیگر وی در او تقویت گردد.

__ پس از انجام کارهای مشاوره‌ای نحوه ی استفاده‌ی ایمن از محیط را باید به او آموزش داد و با ایجاد انگیزه در دانش‌آموز، وی را نسبت به محیط کنجکاو و با توجه به موفقیت‌هایش اعتماد به نفس او را تقویت نمود.

__ مهمترین مسئله بعد از شناخت محیط و حرکت ایمن در آن، پرورش حس لامسه است. به دلیل اهمیت بسیار این حس در آموزش خط بریل، در مواردی که لازم باشد، می‌توان از پزشک متخصص پوست نیز برای تعیین میزان فراوانی و کارایی بن‌های لامسه، اطلاعات لازم را کسب نمود و در جهت رفع موانع بیولوژیکی اقدامات لازم را بعمل آورد.

__ لازم به ذکر است که پرورش حس لامسه از مهمترین عوامل مؤثر در خواندن و نوشتن بریل می‌باشد که باید مربی با دقت خاصی، این آموزش را انجام داده و مراحل مختلف مربوط به این آموزش را طی نماید. البته سرعت این آموزش نیز بستگی به استعداد، هوش میزان مهارت استفاده ی فرد دیرنابینا از سرانگشتانش

دارد. در ضمن به دلیل آشنا بودن دانش آموز با مفاهیم متفاوت (چپ، راست، بالا، پایین و ...) ضرورتی به آموزش او در این زمینه ها نیست.

_ زمان اختصاص یافته در بریل آموزی برای هر دانش آموز دیر نابینا، حداقل یک ساعت در روز می باشد و طول دوره ی آموزش می تواند تا یک سال ادامه یابد. به عبارت دیگر بنا به تشخیص مربی کلاس بریل آموزی، دانش آموز در موارد بسیار خاص می تواند از زمان شروع بریل آموزی تا یک سال از وقفه ی تحصیلی استفاده نماید.

_ اگر اختلال بینایی در اثر سانحه روی داده باشد، دانش آموز می تواند از طریق شنوایی از کلاس های درسی پایه خود استفاده کند و در صورتی که نابینایی در اثر دید تحلیل رونده باشد، او می تواند از باقی مانده بینایی خود برای ادامه تحصیل تا پایان زمان بریل آموزی استفاده کند.

تذکر: مربی بریل آموزی باید توجه داشته باشد دانش آموز تا حد امکان از وقفه ی تحصیلی استفاده نکند. به این ترتیب که طبق برنامه ریزی دقیقی که انجام می شود، دانش آموز در برخی از ساعات آموزش از کلاس خارج و با اجازه آموزگار و دبیر مربوطه به آموختن بریل در کلاسهای بریل آموزی بپردازد. زیرا با اجرای این روش حتی المقدور در حین بریل آموزی، لطمه ای به ادامه ی تحصیل دانش آموز وارد نخواهد شد.

شرایط کلاسهای بریل آموزی

برنامه ریزی برای کلاس‌های بریل آموزی به عهده ی سرپرست آموزشی مرکز می‌باشد که بستگی به عوامل زیر دارد:

۱. تعداد دانش‌آموز
۲. سن
۳. توان یادگیری آن‌ها

از آنجا که آموزش بریل به طور انفرادی است و در هر ساعت آموزشی فقط یک دانش‌آموز تحت آموزش قرار می‌گیرد، لذا برنامه ریزی برای هر دانش‌آموز باید توسط سرپرست آموزشی و با همکاری معلم کلاس بریل آموزی و با توجه دقیق به برنامه کلاسی دانش‌آموز تعیین گردد و در تمام مراحل آموزش، سرپرست آموزشی مرکز نظارت بر اجرای برنامه کلاس بریل آموزی داشته باشد.

معلم کلاس بریل آموزی باید به این نکته توجه دقیق داشته باشد که دانش‌آموز در زمان آموزش بریل در کلاس بریل آموزی نباید از باقی مانده بینایی خود استفاده کند. زیرا استفاده از باقی مانده بینایی باعث به تأخیر افتادن آموزش او می‌گردد. اما در بقیه مواقع مجاز به استفاده از باقی مانده بینایی خود می‌باشد. معلم کلاس بریل آموزی در مراحل آموزش خواندن بریل، باید در استفاده از هشت انگشت^۱ به دانش‌آموز تأکید نماید.

^۱ هشت انگشت شامل کلیه انگشتان به جز انگشت‌های شست می‌باشد.

شرایط معلم کلاس بریل آموزی

به دلیل اهمیت آموزش بریل به دانش‌آموز دیر نابینا، معلم کلاس بریل آموزی باید شرایط زیر را

دارا باشد:

۱. داشتن تبحر و مهارت لازم در آموزش بریل
۲. داشتن حداقل ۵ سال سابقه کار آموزشی در گروه آسیب دیده بینایی و آشنایی با روش‌های کار در پایه آمادگی و اول
۳. داشتن علاقه، صبر و حوصله لازم
۴. آشنایی نسبی با علائم بریل تکمیلی

مراحل آموزش

پرورش حس لامسه مهمترین رکن آموزش بریل به دانش آموزان دیر نابینا می‌باشد. بنابراین مربی کلاس با سنجشی که از میزان توانایی و مهارت‌های قبلی دانش‌آموز به عمل می‌آورد و با توجه به میزان هوش، سن، میزان تحصیلات او در مدارس عادی و تصورات بینایی (بصری) و سایر شرایط، پرورش حس لامسه را شروع و سپس کار آموزش را آغاز می‌کند. مربی باید توجه داشته باشد که دانش‌آموز در آموزش خط بریل از هشت انگشت خود استفاده کند. چرا که در این صورت دانش‌آموز سرعت و دقت خوبی خواهد داشت.

پس از تعیین سطح آموزش مورد نیاز دانش‌آموز، بهتر است مراحل آموزشی ذکر شده طبق ترتیب و توالی پیشنهادی اجرا شود. زیرا هر کدام از این مراحل صرفاً جنبه پرورش حس لامسه را داشته و ارتباطی به دوره تحصیلی و جنسیت دانش‌آموز دیر نابینا ندارد. در صورت انجام ندادن هر یک از مراحل فوق، لامسه دانش‌آموز آنگونه که باید حساسیت لازم را پیدا نکرده و مهارت استفاده از سر انگشتان با سرعت لازم، دچار مشکل خواهد شد.

۱. جداسازی حبوبات: در این مرحله مقداری حبوبات از قبیل نخود، لوبیا، لپه، عدس، ماش، برنج، جو و گندم را که با هم مخلوط هستند، در اختیار دانش‌آموز قرار می‌دهیم و از او می‌خواهیم تا آن‌ها را جدا کند. دقت کنید کار جدا سازی حبوبات از درشت به ریز صورت پذیرد.

۲. نخ کردن مهره‌ها: در این مرحله تعدادی مهره که به اشکال مختلف هندسی هستند، همراه با نخ در اختیار دانش‌آموز قرار می‌دهیم و از او می‌خواهیم تا نخ را از داخل سوراخ مهره‌ها عبور دهد. نخ کردن

مهره ها نیز از درشت به ریز و با شکل‌های مشابه صورت بگیرد. مثلا سه گوشه‌ها را به نخ کن، چهار گوشه‌ها را به نخ کن و ...

۳. استفاده از کارت‌های دوخت: کارت‌های دوخت، صفحاتی پلاستیکی یا چوبی و ... به اشکال مختلف (سیب، گلابی، موش و ...) هستند که اطراف آن سوراخ‌هایی ایجاد شده است. این صفحات را در اختیار دانش‌آموز قرار می‌دهیم و از او می‌خواهیم ابتدا سوراخ‌های اطراف را با لمس کردن پیدا کند و سپس با رد کردن نخ از سوراخ‌ها به ترتیبی که در آن کارت وجود دارد، آن شکل را دوخت بزند. با این کار نسبتاً ظریف، لامسه‌ی او پرورش پیدا کرده و دقت بیشتری را پیدا می‌کند.

۴. باز و بسته کردن پیچ و مهره‌ها: در این مرحله پیچ و مهره‌هایی در اندازه‌های مختلف در اختیار دانش‌آموز قرار می‌دهیم و از او می‌خواهیم تا برای هر پیچ، مهره‌ی مناسب را انتخاب و آن‌ها را پس از جفت کردن در اختیار مربی خود قرار دهد.

۵. قیچی کردن بی هدف و در ادامه قیچی کردن هدفمند: اشکال ساده‌ای مثل: چهارگوش، سه‌گوش و ... می‌کشیم و آن را رولت می‌کنیم تا برجسته شود. سپس دانش‌آموز باید از روی خط کشیده شده قیچی کند.

۶. مجاله کردن کاغذ، پاره کردن کاغذ و مقوا با دست و با قیچی (با دو دست و بعد با یک دست). ورز دادن خمیر یا گل سفال. تا کردن کاغذ و مقوا. ریش ریش کردن پارچه‌های مختلف از درشت بافت به ترتیب تا ریز بافت. نقاشی با رنگ انگشتی یا گواش به گونه‌ای که کار برجسته شود.

۷. استفاده از کارت سمباده: با استفاده از کاغذهای مختلف سمباده از زبر و نرم، کارت‌هایی را تهیه و در اختیار دانش‌آموز قرار می‌دهیم. از او می‌خواهیم تا به وسیله‌ی لمس کردن تفاوت کارت‌ها را تشخیص داده و بیان کند و آن‌ها را از زبر به نرم منظم نماید. شستن ظروف با سیم و اسکاچ‌های مختلف می‌تواند برای او مفید باشد.

۸. استفاده از آلبوم‌های پارچه‌ای: دفترچه‌هایی از پارچه‌های مختلف با جنس‌های گوناگون و درجات زبری و نرمی متفاوت تهیه می‌کنیم و آن‌ها را در اختیار دانش‌آموز قرار می‌دهیم و از او می‌خواهیم تا با

لمس کردن، تفاوت پارچه‌ها را بیان کرده و انواع آن را تشخیص دهد و آن‌ها را از زیر به نرم یا درشت بافت به ریز بافت تنظیم کند. شست و شوی لباس‌های کوچکی مثل جوراب، مقنعه و اگر سن و جثه‌ی او اجازه بدهد لباس‌های ضخیم و زیر و نیز مرتب کردن البسه و همچنین جدا کردن لباس‌های تابستانه و زمستانه هم می‌تواند به پیشرفت بهتر وی در این زمینه منجر بشود.

۹. چیدن مهره‌ها: در این مرحله از وسیله‌ی بازی شادی-سوزنی استفاده می‌شود. این وسیله از یک صفحه‌ی پلاستیکی مستطیل شکلی تشکیل شده است که سوراخ‌های ریز و درشتی با فاصله‌های معینی روی آن به وجود آمده است. مهره‌های این بازی ریز و درشت و با رنگ‌های مختلف می‌باشند که در سوراخ‌های صفحه‌ی پلاستیکی جای گذاری می‌شوند. این وسیله را از اسباب بازی فروشی‌ها و با همین نام می‌توان تهیه کرد. در صورتی که این وسیله را در جایی با همین نام پیدا نکردید می‌توانید فکر و بکر که مشابه آن هست را از اسباب بازی فروشی‌ها تهیه کنید. طرز استفاده این وسیله برای پرورش حس لامسه به این ترتیب است که این وسیله‌ی بازی را به همراه مهره‌های آن در اختیار دانش‌آموز قرار می‌دهیم و از او می‌خواهیم تا سوراخ‌های روی صفحه‌ی پلاستیکی را پیدا کرده و مهره‌ها را در آن جای دهد. پس از مدتی که دانش‌آموز توانست مهارت‌های لازم را در این زمینه کسب کند، با کمک همین وسیله، جای‌گذاری شش نقطه‌ی بریل را به ترتیب زیر به او آموزش می‌دهیم، یعنی ابتدا به صورت سه مهره زیر هم در سمت چپ و سپس به صورت سه مهره زیر هم در سمت راست.

تذکر: در این مرحله در صورتی که دانش‌آموز مفاهیم چپ و راست، وسط، بالا و پایین را بداند و نیاز به تدریس این مفاهیم نداشته باشد، مشکلی ایجاد نمی‌شود. ولی اگر هنوز این مفاهیم را آموزش ندیده است، ابتدا باید مفاهیم را به او آموزش داد و سپس جایگاه شش نقطه‌ی بریل را برای او توضیح داد.

۱۰. استفاده از حساب افزار: حساب افزار تشکیل شده از یک صفحه‌ی قهوه‌ای رنگ که سوراخ‌هایی هشت ضلعی روی آن وجود دارد. این وسیله تعدادی مهره دارد که مهره‌های آن نیز دو نوع جبری و ریاضی می‌باشد. مزیت این وسیله، این است که می‌توان آن‌ها را در جهات مختلف در خانه‌های هشت ضلعی آن جای‌گذاری کرد و لذا به جهت پرورش حس لامسه دانش‌آموز می‌توان از آن استفاده نمود.

۱۱. استفاده از قسمت اول دفترچه ی بریل آمادگی: دفترچه‌ی آمادگی از دو قسمت مجزا تشکیل شده است که:

قسمت اول: مجموعه ای از اشکال هندسی مختلف به صورت برجسته است که به وسیله‌ی پارچه های ضخیم (جیر، ماهوت، مخمل) تهیه شده است و به وسیله ی آن‌ها مفاهیم: بالا، پایین، بزرگ، کوچک، راست، چپ، هم اندازه، هم شکل و تفاوت شکل‌ها با هم، آموزش داده می‌شود.

قسمت دوم: مجموعه‌ای از علائم بریل برای آموزش مفاهیم خط، کوتاهی یا بلندی خط، هم اندازه بودن آن‌ها و تشخیص متفاوت بودن یک علامت با علائم دیگر در یک خط و آشنا کردن دانش‌آموز با فاصله‌ی بین علائم و فاصله‌ی بین خط بالا و پایین. در این مرحله صفحات مختلف دفترچه ی آمادگی را در اختیار دانش‌آموز قرار می‌دهیم و از او می‌خواهیم تا با لمس کردن اشکال مشابه موجود در دفترچه را از نظر شکل، اندازه و جنس مشخص نماید. استفاده از این دفترچه در پرورش حس لامسه ی دانش‌آموز دیر نایبنا مفید می‌باشد.

۱۲. استفاده از پازل‌های مختلف: پازل؛ قرار دادن قسمت‌های بریده شده‌ی یک شکل در جای مناسب خود می‌باشد. پازل‌های مختلف با شکل‌های متفاوت (از ساده به مشکل) تهیه کرده و از دانش‌آموز می‌خواهیم قطعات پازل را از جای خود در آورده و سپس آن‌ها را جای گذاری کند. این پازل‌ها، چنانچه مربوط به اشکال هندسی یا علوم و یا نقشه‌های جغرافیایی باشد، علاوه بر پرورش حس لامسه، اهداف آموزشی مربوط به همان دروس را نیز در بر دارد. این مورد می‌تواند ضمن پرورش حس لامسه، برای ایجاد فضایی شادتر جهت آموزش بریل از ابتدا تا به انتهای آموزش استفاده شود.

۱۳. استفاده از بازی دومینوی مخصوص نابینایان: از این بازی به دلیل شباهت نسبی نقطه‌های موجود روی مهره‌های آن به نقطه‌های بریل به ویژه نقاط ۱، ۲، ۳، ۴، ۵ (اما با درستی نسبتا زیاد) استفاده می‌شود. زیرا از طریق این بازی علاوه بر پرورش حس لامسه، دانش‌آموز می‌تواند با برخی از اشکال بریل آشنا شود. لازم به ذکر است در صورت موجود نبودن این وسیله، می‌توان آن را ساخت.

۱۴. استفاده از لوح حساب مکعبی: لوح مکعبی از یک صفحه ی مربعی شکل سیاه رنگ که دارای خانه های مربعی شکل می باشد، تشکیل شده است و مهره هایی سفید رنگ مکعبی شکل دارد. این مهره ها دارای ۱ تا ۴ نقطه هستند که کمی درشت تر از نقاط بریل می باشند. به همین دلیل از این وسیله فقط به جهت پرورش حس لامسه استفاده می شود و نه آموزش نقاط بریل.

لوح و تعدادی مهره را در اختیار دانش آموز قرار می دهیم و ابتدا از اومی خواهیم که نقطه هایی را که ۴ نقطه ای هستند، زیر هم بچینند. پس از اینکه دانش آموز توانست مهره های ۴ نقطه ای را توسط انگشتانش خوب تشخیص دهد و جای دهی کند، جای دهی مهره های سه نقطه ای، بعد دو نقطه ای و در آخر یک نقطه ای را از او می خواهیم.

۱۵. استفاده از قسمت دوم دفترچه آمادگی: اجرای این مرحله، باید پس از مرحله ی استفاده از لوح مکعبی باشد. در این مرحله، صفحات مختلف دفترچه ی آمادگی را به ترتیب در اختیار دانش آموز قرار می دهیم و از او می خواهیم برای مثال در یک صفحه تعداد خطوط را بشمارد. یا در یک صفحه، کوتاه ترین و بلندترین خط را تشخیص دهد و یا خطوط هم اندازه را مشخص نماید.

۱۶. با توجه به اینکه خواندن بر نوشتن مقدم است، تمریناتی نیاز است که دانش آموز دیر نابینا انجام دهد تا در خواندن بریل تسلط و سرعت لازم را کسب نماید. این تمرینات عبارتند از:

- استفاده از کارت های تند خوانی: مربی در این مرحله باید دو نوع کارت تهیه کند:

الف) کارت هایی که در آن از علائم ۶ نقطه ای و ۵ نقطه ای و ... استفاده شود. استفاده از این کارت ها همانند سایر مراحل از ساده به مشکل می باشد. یعنی کارت ها را ابتدا باید از ۶ نقطه ای در اختیار دانش آموز قرار دهیم، سپس کارت های پنج نقطه ای، بعد ۴ نقطه ای ها ... تا یک نقطه ای کار را ادامه می دهیم.

ب) کارت هایی که در آن یک خط از یک علامت بریل نوشته شده باشد و در میان این خط یک علامت، متفاوت با بقیه وجود داشته باشد. این کارت ها را در اختیار دانش آموز قرار داده و از او می خواهیم تا با لمس کردن تفاوت موجود در خط را پیدا و به مربی نشان دهد.

مثال (۱)

مثال (۲)

°(قابل توجه است که در این مرحله فقط شکل علامت اهمیت دارد و مربی باید از بردن نام علامت خود داری کند).

تذکر (۱):

در این مرحله از آموزش بریل شماره نقاط بریل هم باید انجام شود. به این ترتیب که به دانش آموزش گفته شود: «سه نقطه ی بریل در سمت چپ از بالا به پایین دارای شماره‌های ۱، ۲، ۳ و سه نقطه بریل در سمت راست از بالا به پایین دارای شماره‌های ۴، ۵ و ۶ می‌باشند.» یادگیری شماره‌ی نقاط بریل نیاز به تکرار و تمرین دارد که این تمرین توسط کارت‌های تند خوانی صورت می‌گیرد.

تذکر (۲):

برای تهیه ی کارت‌های آموزشی مربی باید از کاغذهایی استفاده کند که علاوه بر اینکه دیرتر پاره می‌شوند، نقاط قابلیت لمس بیشتری برای دانش آموز داشته باشد.

۱۷. در این مرحله برای دانش‌آموز خواندن دو حرف کنار هم را آموزش می‌دهیم و با توجه به

آموزش‌های قبلی، او می‌تواند هم نام دو حرف و هم شماره‌ی نقاط به کار برده شده را بگوید.

تذکر:

در ابتدای این مرحله یک حرف حتما باید شش نقطه باشد (به عنوان راهنما) و حرف بعدی آن دو نقطه‌ای. زیرا با این کار دانش‌آموز می‌تواند به کمک مقایسه کردن (حرف راهنما) جای دقیق شماره‌ی نقاط حرف دو نقطه ای را تشخیص دهد. به عبارت دیگر این شش نقطه، نقش راهنما را به عهده خواهند داشت.

مثال:

۱۸. در این مرحله پس از این که دانش‌آموز جایگاه نقاط بریل را یاد گرفت و توانست ۶ نقطه‌ی بریل را

با جا به جایی نقطه‌ها خوب تشخیص دهد، نام و شکل حروف را با استفاده از کتاب اول ابتدایی و بر

اساس ترتیب آن کتاب به او آموزش می‌دهیم.^۲ لازم به ذکر است که معلم بریل آموزش می‌تواند بنا به

^۲ علت این کار این است که در این کتاب، خطوط با فاصله نسبت به هم نوشته شده اند و خواندن آن‌ها برای دانش‌آموز دیر نابیایی که در ابتدای آموزش است، آسانتر می‌باشد.

صلاحدید و شناخت خود از روحیه دانش‌آموز به جای کتاب فارسی اول ابتدایی و یا در کنار آن از جزوه هایی آموزشی که خود به بریل تهیه کرده است استفاده کند و یا این که از کتاب‌های کانون پرورش فکری که به خط بریل منتشر شده و خطوط با فاصله نسبت به هم نوشته شده اند استفاده کند. که این کار دانش‌آموز را با انگیزه بیشتر تشویق به آموختن خط بریل می‌کند.

تذکره: باید توجه داشت آموزش بریل به دانش‌آموز دیر نابینا با فردی که خواندن و نوشتن نمی‌داند تفاوت

دارد. چرا که فرد بی‌سواد نابینا، باید تحت روش نهضت سواد آموزی، آموزش ببیند.

۱۹. در این مرحله یعنی زمانی که دانش‌آموز نام حروف را خوب یاد گرفت، کتاب فارسی اول ابتدایی را در اختیار او قرار می‌دهیم. علت این کار این است که در این کتاب، خطوط با فاصله نسبت به هم نوشته شده اند و خواندن آن‌ها برای دانش‌آموز دیر نابینا که در ابتدای آموزش است، آسان‌تر می‌باشد.

۲۰. در این مرحله پس از اینکه دانش‌آموز توانست کتاب فارسی اول ابتدایی را بخواند، کتاب فارسی مربوط به پایه تحصیلی خود او را در اختیارش قرار می‌دهیم، تا او کاملاً به خواندن خط بریل تسلط پیدا کند.

۲۱- در این مرحله آموزش نوشتن را شروع می‌کنیم. برای این کار می‌توان از دو روش استفاده کرد:

روش اول: برای آموزش نوشتن از تمرین نوشتن یک نقطه در گوشه بالایی خانه ی بریل شروع می‌کنیم. یعنی نوشتن گوشه‌ی هر خانه ی بریل را، آموزش می‌دهیم. مثلاً گوشه‌ی سمت راست بالا را بنویس، یا گوشه سمت چپ بالا را بنویس. سپس آموزش چهار گوشه‌ی هر خانه ی بریل را به او آموزش می‌دهیم. پس از این که او توانایی نوشتن چهار گوشه‌ی یک خانه ی بریل را پیدا کرد، دو نقطه وسط (یعنی نقاط ۲ و ۵) را نیز به او آموزش می‌دهیم در آخر نحوه‌ی نوشتن ۶ نقطه‌ی یک خانه‌ی بریل را به هم به او آموزش می‌دهیم.

روش دوم: برای آموزش نوشتن در این روش ابتدا نوشتن اولین نقطه‌ی گوشه‌ی بالایی سمت راست و سپس نقاط یک و دو و بعد از آن نوشتن سه نقطه‌ی زیر هم در سمت راست را آموزش می‌دهیم. بعد از آموزش سه نقطه‌ی سمت راست، سه نقطه‌ی زیر هم در سمت چپ را آموزش می‌دهیم. یعنی آموزش

نقطه‌ی ۱، سپس ۱ و ۲ پس از آن ۱ و ۲ و ۳، بعد نقاط ۱ و ۲ و ۳ و ۴، مرحله‌ی بعد نقاط ۱، ۲، ۳، ۴ و ۵ و در آخر آموزش شش نقطه‌ی بریل را انجام می‌دهیم.

۲۲. پس از آموزش خواندن و نوشتن بریل فارسی، خواندن و نوشتن بریل ریاضی را مخصوص و اعداد، به او آموزش می‌دهیم. بعد کتاب ریاضی مربوط به پایه‌ی خود او را در اختیارش می‌گذاریم.

۲۳. در صورت نیاز دانش‌آموز به دو درس عربی و زبان، آموزش حروف این دو درس به بریل در حد روان خوانی صورت بگیرد. برای آموزش روان خوانی قرآن بهتر این است که از کتاب قرآن مقطع ابتدایی استفاده شود. یعنی ابتدا خواندن و نوشتن کلمات قرآنی را آموزش ببیند و پس از آن خواندن قرآن در پایه‌های بالاتر و پایه تحصیلی مربوط به خود دانش‌آموز را به او آموزش می‌دهیم.

تذکر: برای آموزش و تدریس گسترده‌ی درس (از قبیل علائم خاص و کوتاه نویسی) زبان، عربی و ریاضی، دانش‌آموز باید تحت آموزش دبیر مربوطه این دروس در کلاس درسی خود قرار گیرد.

و من ... التوفیق

کارشناسی دانش آموزان آسیب دیده بینایی